

Š i f r a u č e n c a :

Državni izpitni center

N 2 5 1 5 0 1 3 1

9.
razred

Torek, 1. april 2025 / 60 minut

Dovoljeno gradivo in pripomočki: učenec prinese modro/črno nalivno pero ali moder/črn kemični svinčnik, svinčnik, radirko, šilček, barvne svinčnike in ravnilo. Preizkusu je priložena štiristranska barvna priloga.

NACIONALNO PREVERJANJE ZNANJA

v 9. razredu

NAVODILA UČENCU

Natančno preberi ta navodila.

Prilepi kodo oziroma vpiši svojo šifro v okvirček desno zgoraj na tej strani.

Pri vsaki nalogi odgovore napiši na črte v predvideni prostor znotraj okvirja, razen če je pri nalogi navedeno drugačno navodilo za reševanje.

Piši čitljivo. Če se zmotiš, napačni odgovor prečrtaj in pravilnega napiši na novo.

Barvne svinčnike in svinčnik uporablaj samo za risanje, barvanje ali načrtovanje.

Nečitljivi zapisi in nejasni popravki se ovrednotijo z nič točkami.

Če se ti zdi naloga pretežka, se ne zadržuj predolgo pri njej, temveč začni reševati naslednjo.

K nereseni nalogi se vrni pozneje. Na koncu svoje odgovore ponovno preveri.

Zaupaj vase in v svoje zmožnosti. Želimo ti veliko uspeha.

Preizkus ima 24 strani, od tega 4 strani barvne priloge.

SVET

Svetovna morja in oceani

1. Nalogo rešuj z uporabo zemljevida na sliki 16 v barvni prilogi.

Velike količine plastike v svetovnih morjih in oceanih so velik problem. Oblikovali so se velikanski plavajoči otoki, ki ogrožajo življenje morskih bitij. Obkroži črko pred imenom oceana, v katerem je največ plastičnih odpadkov.

- A Atlantski ocean
- B Arktični ocean
- C Tihi ocean
- D Indijski ocean

(1 točka)

Zmanjšanje količine odpadne plastike

2. Navedi dva konkretna primera, kako bi lahko zmanjšali količino odpadne plastike v gospodinjstvu.

Primer 1: _____

Primer 2: _____

(2 točki)

Toplotni pasovi

3. Nalogo rešuj z uporabo zemljevida na sliki 16 v barvni prilogi.

Na zemljevidu sta vrisana vzporednika (rdeči črti), med katerima je v oceanih zelo malo plavajoče plastike. Kateri toplotni pas omejujeta narisana vzporednika?

(1 točka)

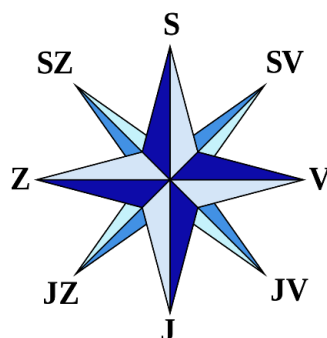

Kompas

4. Nalogo rešuj z uporabo slik 1 in 2.

Slika 1: Kompas

Slika 2: Osrednji del kompasa

Kako imenujemo osrednji del kompasa, ki ga prikazuje slika 2?

(1 točka)

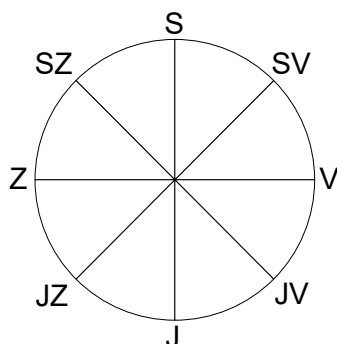
Pobočja in strani neba

5. a) Na severni polobli nekatera pobočja prejmejo večjo količino Sončevega obsevanja kot druga. Zato so ta pobočja čez leto toplejša, svetlejša, lahko tudi bolj sušna in prijetnejša za bivanje. Kako jih imenujemo?

(1 točka)

5. b) Nalogo rešuj na sliki 3.

Na sliki pobarvaj dva dela kroga, kamor so obrnjena pobočja, ki na severni polobli prejmejo čez leto največjo količino Sončevega obsevanja.

Slika 3

(1 točka)

(1 točka)

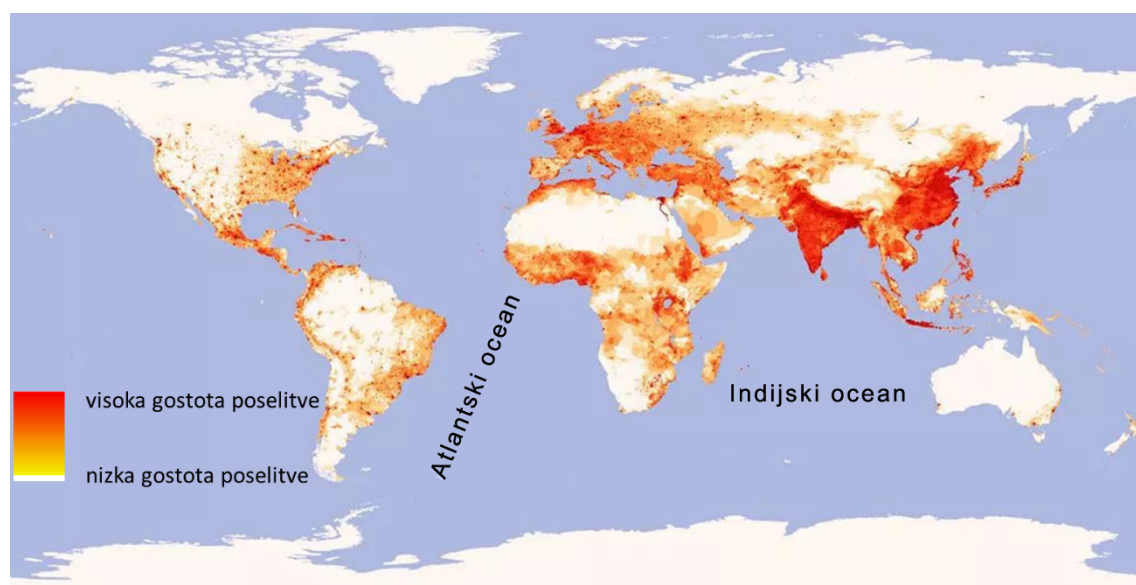
(1 točka)

12. Nalogo rešuj z uporabo zemljevida na sliki 18 v barvni prilogi.

Razloži, zakaj so rdeče obarvana območja pogosto ogrožena zaradi cunamija.

(1 točka)

13. Nalogo rešuj z uporabo zemljevida na sliki 18 v barvni prilogi in zemljevida na sliki 6.

Slika 6: Gostota poselitve

Razloži, zakaj je mogoče pričakovati več žrtev v Južni in Jugovzhodni Aziji kot na Aljaski, če bi se pojavil uničujoči cunami.

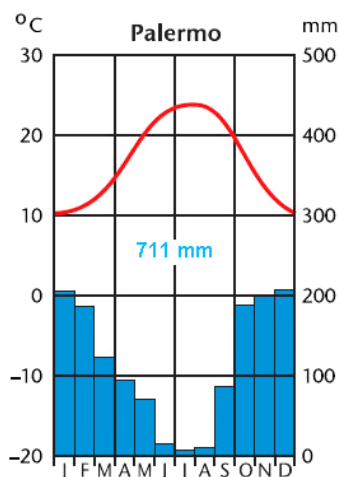
(1 točka)

(1 točka)

Značilna sredozemska kulturna rastlina

16. Nalogo rešuj z uporabo klimograma na sliki 7 in zemljevida na sliki 8.

Slika 7: Klimogram kraja, kjer uspeva oljka

Slika 8: Razširjenost oljke

Obkroži DA, če trditev drži, in NE, če trditev ne drži.

Največja območja nasadov oljk v Evropi so na Pirenejskem polotoku. DA NE

Olika uspeva na območjih Evrope, kjer poleti pade veliko padavin. DA NE

(2 točki)

Turizem v Južni Evropi

17. V nekaterih državah, ki ležijo ob Sredozemskem morju, je turizem ena od najpomembnejših gospodarskih dejavnosti.

17. a) Razloži eno pozitivno spremembo v življenju prebivalstva turističnega kraja, ki jo je prinesel razvoj turizma.

(1 točka)

17. b) Razloži eno negativno spremembo v pokrajini, ki jo je povzročil razvoj turizma.

(1 točka)

(1 točka)

Vpliv ledeniško preoblikovanega površja na življenje ljudi v Severni Evropi

19. Čeprav je razgibano ledeniško preoblikovano površje ponekod lahko ovira za številne človekove dejavnosti, pa so ga prebivalci Severne Evrope v marsikaterem primeru obrnili sebi v prid. Obkroži črko pred pravilno trditvijo.
- A Ledeniki so izoblikovali fjorde, ob katerih so nastala številna varna pristanišča, ki so za prebivalce odmaknjene Severne Evrope okno v svet.
 - B Ledeniki so v nižinskem svetu Severne Evrope pustili za sabo številne ledeniške morene, ki skrivajo v sebi veliko železove rude, ta pa je danes osnova za gospodarski razvoj večine severnoevropskih držav.
 - C Posledica delovanja ledenikov so gejziri, katerih vročo vodo prebivalci izkoriščajo za ogrevanje stanovanj in rastlinjakov ter v kopališčih.
 - D Po umiku ledenikov so za njimi ostala številna jezera, ki so pomemben vir namakalne vode za obsežne kmetijske površine.

*(1 točka)***Država Severne Evrope in njena gospodarska dejavnost**

20. Nalogo rešuj z uporabo besedila.

Država je glede na naravne značilnosti nekakšen podaljšek Srednje Evrope proti severu. Je pomemben evropski pridelovalec hrane. To ji omogočajo ne le ugodni naravni dejavniki, kot so nizko površje, milo oceansko podnebje in zelo kakovostne prsti, temveč tudi posebni družbeni dejavniki (izobražena delovna sila, združevanje v zadruge, uporaba najnovejših dosežkov znanosti pri delu).

20. a) Obkroži ime države, za katero velja zgornji opis.

Norveška Nemčija Danska Estonija

(1 točka)

20. b) Za razvoj katere gospodarske dejavnosti so pomembni dejavniki, ki so navedeni v besedilu?

(1 točka)

(2 točki)

Geografska lega Slovenije

Obkroži črko pred dvema trditvama, ki pravilno opisujeta značilnosti geografske lege Slovenije.

- A Slovenija leži na stičišču treh velikih evropskih gorovij, zato so vplivi morja na podnebje omejeni le na ozek priobalni pas.
- B Slovenija leži okoli 46° severno od ekvatorja, kar vpliva na prevladujočo razširjenost subtropskega podnebja.
- C Slovenija leži na stičišču štirih reliefno različnih naravnih enot, zato je pokrajinsko pestra in raznovrstna.
- D Zaradi lege na stičišču velikih naravnih enot, ki postopno prehajajo ena v drugo, je Slovenija prehodna država.
- E Zaradi lege na stičišču velikih naravnih enot, med katerimi prevladujejo gorovja, in pretežno gorskega podnebja je Slovenija težko prehodna država.

(2 točki)

(3 točke)

Podnebne značilnosti

25. Nalogo rešuj z uporabo klimograma na sliki 13 pri nalogi 26.

Obkroži DA, če trditev drži, in NE, če trditev ne drži.

Na klimogramu, prikazanem na sliki 13, je mesec z največ padavinami julij.

DA NE

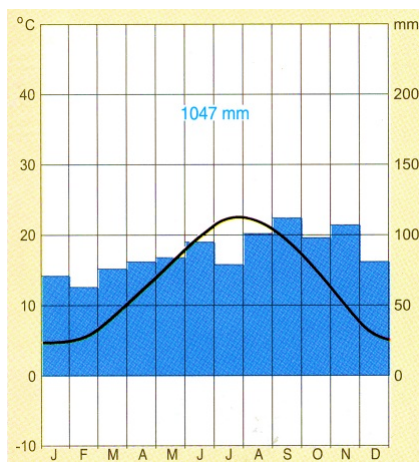
Na klimogramu, prikazanem na sliki 13, znaša letna temperaturna razlika med najhladnejšim in najtoplejšim mesecem več kot 25°C .

DA NE

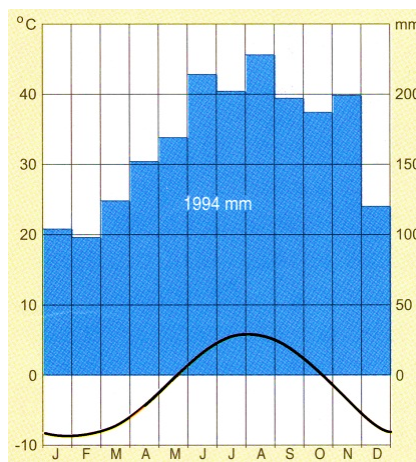
(2 točki)

Smučarski turizem

26. Nalogo rešuj z uporabo klimogramov na slikah 12 in 13.

Slika 12

Slika 13

26. a) Primerjaj klimograma. Zakaj je kraj, katerega značilnosti podnebja prikazuje klimogram na sliki 13, primernejši za razvoj smučarskega turizma?

(1 točka)

26. b) Na razvoj smučarskega turizma poleg podnebja odločilno vplivajo nekateri elementi reliefa. Navedi enega.

(1 točka)

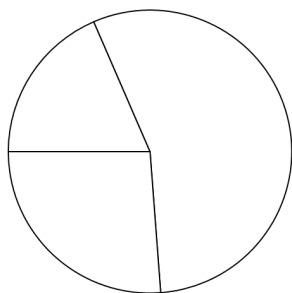
Izobrazbena sestava prebivalstva

27. Nalogo rešuj na sliki 14 in pri tem uporabi preglednico 1.

	Prebivalstvo, staro 25 let in več, glede na doseženo stopnjo izobrazbe			BDP na prebivalca (v €)
	Brez izobrazbe, osnovnošolska izobrazba	Srednješolska izobrazba	Visokošolska, univerzitetna izobrazba	
Slovenija	18,6 %	55,3 %	26,2 %	18 800
Norveška	22,9 %	40,8 %	36,3 %	67 100
Bosna in Hercegovina	39,1 %	50,4 %	10,5 %	4 155

Preglednica 1: Struktura prebivalstva glede na doseženo stopnjo izobrazbe in BDP na prebivalca v izbranih državah leta 2015

V tortnem grafikonu na sliki pobarvaj tisti krožni izsek, ki prikazuje delež prebivalstva z visokošolsko in univerzitetno izobrazbo v Sloveniji.

Slika 14: Struktura prebivalstva Slovenije glede na doseženo stopnjo izobrazbe

(1 točka)

Izobrazbena sestava prebivalstva in gospodarska razvitost

28. Razloži, kako boljša izobrazbena sestava prebivalstva pripomore k višji stopnji gospodarske razvitosti države.

(1 točka)

29. Kako z drugo besedo imenujemo prebivalce, ki se začasno preselijo v tujino?
Obkroži črko pred pravilnim odgovorom.

- (1 točka)

30. Nalogo rešuj z uporabo besedila.

(Prirejeno po: Olas, L., 1978: Nekateri populacijski problemi Prekmurja kot obmejne regije. II. slovensko-slovaški geografski simpozij. Maribor, str. 163–169; Senegačnik, J., 2023: Geografija sodobne Slovenije 1. Učbenik za 3. letnik gimnazije. Ljubljana, Modrijan, str. 71.)

Razloži dve družbenogeografski posledici, ki sta nastali zaradi začasnega odseljevanja.

Razlaga posledice 1:

Razlaga posledice 2:

(2 točki)

Skupno število točk: 50

Slika 1: <https://www.juliana.ro/busola-o-idee-de-cadou-cu-istorie/>. Pridobljeno: 15. 6. 2018.

Slika 2: <https://sl.wikipedia.org/wiki/Kompas>. Pridobljeno: 15. 6. 2018.

Slika 4: prirejeno po: <http://www.bom.gov.au/climate/how/newproducts/images/annualmap.jpg>. Pridobljeno: 15. 6. 2018.

Slika 5: prirejeno po: <https://i.pinimg.com/originals/93/c3/5a/93c35a7ccb99cf36544dfe648cf33673.jpg>. Pridobljeno: 15. 6. 2018.

Slika 6: prirejeno po: <https://i1.wp.com/memolition.com/wp-content/uploads/2014/01/world-population-density-map.jpg>. Pridobljeno: 15. 6. 2018.

Slika 7: <https://www.mozaweb.com/sl/mblite.php?cmd=open&bid=SI-2413187&page=18>. Pridobljeno: 7. 4. 2023.

Slika 8: <https://www.mozaweb.com/sl/mblite.php?cmd=open&bid=SI-2413187&page=20>. Pridobljeno: 7. 4. 2023.

Slika 9: <http://www.modrijan.si/slv/Solski-program/Solski-program/Gradiva-za-ucitelje/Osnovna-sola/geografija/Slikovno-gradivo-iz-ucbenika-za-geografijo-v-osnovni-soli-7.-razred>. Pridobljeno: 15. 6. 2018.

Slika 10: http://www.delo.si/assets/media/picture/20170113/sz5_djvu_1740318_pmaja_shutterstock-zelenjava.jpeg?rev=2. Pridobljeno: 19. 8. 2024.

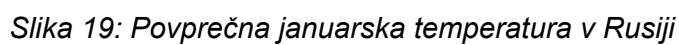
Slika 11: prirejeno po: Verdev, H., 2011: Raziskujem Slovenijo 9. Učbenik za geografijo v devetem razredu osnovne šole. Ljubljana, Rokus, str. 84, 85.

Sliki 12 in 13: Senegačnik, J., Drobnjak, B., Otič, M., 2000: Živim v Sloveniji: Geografija za 8. razred osnovne šole. Ljubljana, Modrijan.

Preglednica 1: prirejeno po: http://uis.unesco.org/sites/default/files/datacentre/2017_Education_attainment_-_Niveau_de_scolarisation.xlsx;
http://ec.europa.eu/eurostat/product?code=nama_10_pc&language=en&mode=view;
<http://www.bhas.ba/saopstenja/2017/BDP%202016%20proizvodni.pdf>. Pridobljeno: 23. 4. 2018.

Slika 15: <http://www.slo-zeleznice.si/sl/potniki/slovenija/vozni-redi/ovire-v-prometu>. Pridobljeno: 30. 9. 2020.

(Vir: prirejeno po: <https://www.popsoci.com/science/article/2012-12/why-arent-we-afraid-tsunami-hitting-san-francisco>. Pridobljeno: 15. 6. 2018.)

(Vir: prirejeno po: <https://www.mozaweb.com/sl/mblite.php?cmd=open&bid=SI-2413187&page=100>. Pridobljeno: 5. 7. 2024.)

N 2 5 1 5 0 1 3 1 2 3

Slika 20: Pokrajina v Sibiriji

(Vir: <https://www.mozaweb.com/sl/mblite.php?cmd=open&bid=SI-2413187&page=98>. Pridobljeno: 5. 7. 2024.)

Slika 21: Vzhodnoevropska gozdna stepa

(Vir: [https://sl.wikipedia.org/wiki/Vzhodnoevropska_gozdna_stepa#/media/Slika:20140614_151745_Richtone \(HDR\).jpg](https://sl.wikipedia.org/wiki/Vzhodnoevropska_gozdna_stepa#/media/Slika:20140614_151745_Richtone_(HDR).jpg). Pridobljeno: 5. 7. 2024.)

